

Előfizetési árak:
egész évre 4 frt, félévre 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Egyes szám ára 8 kr.
hirdetések mérsékelt árai szerint.

**A lap megjelenik minden va-
sárnap**

Felelős szerkesztő:
FUCHS ANTAL

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Árpád-ut 20.,
hová a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: Árpád-ut 20.,
hová a lap anyagi részét illető közle-
mények és előfizetési penzek küldendők

Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

UJPEST- ÉS RÁKOSPALOTA KÖZSÉGEK TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAPJA

Ivánka Pál!

Munka városa örömmel üdvözli járása élén a munka emberét, mert hiszen mindnyájan tudjuk, hogy nem a protektio virányos ösvénye vezette őt a Vác felsőjárású főszolgabírói székbe, hanem az évek hosszú során át tanusított becsületes kitartó munka, amelynek varázsa, helyesebben hatalma előtt hódolt meg folyó hó 12-én a vármegye törvényhatóságának egyeteme, a mikor egyhangulag őt állította járásunk élére.

Megvalljuk őszintén, még ma sem tudjuk minden fájdalom utóhang nélkül magunkat beleélni a „le roi est mort, vive le roi” közmondás által jelzett helyzetbe. Még mindig érezzük a válás keserűségét, az öreg Kemény atyai szeretetének meleg sugarai máris holnapra nem hülhetnek ki Ujpest község polgárai ezrének szívéből.

Azonban ez nem azt jelenti, mintha mi nem tekintenénk bizalommal új főszolgabírónk Ivánka Pál elé és ne várnók őt szeretettel! Korántsem. Teljes bizalommal és reménykedéssel várjuk őt, ki férfi korának legmunkavágóbb és munkabíróbb idejében áll járásunk élére, a melynek összes ügyforgalmát mintegy 90%-a részben Ujpest községének sok esetben a községi kezeléstől nagyon is elütő ügymenete képi.

A mikor tehát szívesen üdvözöljük őt ezen diszes állásban, az általunk képviselt közérdekből kifolyólag felkér-

jük járásunk főszolgabíróját, érdeklőd-jék községünk fejlődése iránt, képezze ambícióját községünk óriási, az országban páratlanul álló haladásának irányítása.

Most, midőn új főszolgabírónk veszi át a járás vezetését, ismételjük: áll Ujpest község legnagyobb átalakulásainak küszöbén, most kell, hogy külsejének képe átalakuljon, legyen a nagyfaluból külsőleg is az a gyári város, a melynek minden belső criteriumával már is rendelkezik.

Azonban ezen átalakulás sok, igen sok munkát igényel és feltétlenül szükséges, hogy a főszolgabíró, a ki ezen munkálatok vezetését eszközli, ne csak az aktát hidegen, papíros forma szerint elintéző tisztviselő legyen, hanem együtt érezzen községével, s annak előhaladása képezze az ő ambícióját.

És itt ne vegye rossz néven Ivánka Pál főszolgabíró ur, ha felsoroljuk, hogy miféle nagy fontosságú kérdéseknek kell az ő vezetése mellett a legközelebb jövőben Ujpest községében megoldást nyerniök.

Mindenekelőtt itt van a kövezetvámszedési jog elnyerésének kérdése, a mely szoros okozati összefüggésben van a község utcáinak és utainak rendezésével, a mitől pedig gyári- és kereskedelmi-iparunk fejlődése van függővé téve.

Mi úgy vagyunk informálva, hogy helyes tájékoztatás folytán ma már en-

nek a kérdésnek a község fejlődő igényei érdekében való megoldásától a legfelsőbb körök sem idegenkednek és egy a községe érdekeit szíven viselő járásfőnöknek ez irányban kifejtett ügybuzgalma, mihamarabb biztosítaná a sikert.

Ilyen fontos kérdése a községnek az azon keresztül vonuló állami és megyei utszakaszoknak, a megfelelő fenntartási összegeknek a község részére való biztosítása melletti átvételének kérdése.

A két utszakasz a község két fő forgalmi utvonalát képezi a váci- és Árpád-utakat. Ezen utak makadámszerű fenntartása ma már nem felel meg a község forgalmi igényeinek, ezeknek kiépítése immár elődazhatlan közzükséglet. A piaci és vásárügyek rendezése és még számtalan sok más, a napiélet szükségleteivel szoroson összeforrott kérdéseknek sok-sok munkát, fáradságot, körültekintést, türelmet és meleg érdeklődést involváló elintézésre várja bizalommal az új főszolgabírót.

És mi jogosan hisszük, hogy ilyen főnököt kapott a község Ivánka Pálban, az ő szakadatlan munkában eltöltött előélete garancia nekünk erre. Hogy úgy legyen kérjük fejlődő községünk érdekében az egek urat. Z.

Friedmann Armin és neje.

A tisztelet adja ma a tollat kezünkbe. Ünnepi hangulat kel lelkünkben, midőn községünk e kedves és népszerű családja nevét írjuk ezükünk elé. Szívünkön az a szeretet és

A „KÖZÉRDEK” TÁRSADALMI

A polgári-bál.

(1897 január 9-én)

Harmos Zoltáné ő nagysága hű maradt ígérétéhez és nemcsak hogy szóval referált a polgári-bálról, de azt le is írta.

Szóval-szóra itt következik a mit ő írt. Level: nem is rózsaszínű illatos papíron, hanem a »Társadalmi Lapok« naranessárga borítékán, a hová már hirdetés nem jutott, piczi kacskaringós betűkkel írva. Világos, hogy közlésre szánta! Így ír: »Uram! A mit a múlt alkalommal fogadtam, annak ura is akarok maradni. Hű kepezt adom a polgári-bálnak, a mely szombatról vasárnapra viradó éjjel zajlott le az »Ujpesti polgári kör« termeiben addig míg sok ujpesti polgárt ringatott oda baba Morpheus édes álomban s a a míg az »Ujpesti casino«-ban nyullal vegyes pecsenyével terhelt sok gyomor corrigálta magát a muzsika szóba vegyült durrogások elárulta pezsgővel. A bálon nem voltak sokan. En ezt részben annak tulajdonítom, hogy a rendezőség a tánczrendek külső oldalára egy ötagú nemesi címert ábrázoló koronát pingáltatott. A polgári bál eme tréfás simboluma hihetőleg sok polgár családot visszariasztott, ha a bálba menésre készülődött is. Másrészt pedig azt hiszem mindenkinek emlékében volt a polgári kör helyiségének felavatási ünnepélye, a mikor a tulzufsultság miatt az akaratbeli mozgás ki volt zárva.

En a magam részéről nagyon örültem,

hogy nem voltunk többen, mint a mennyien voltunk. Tánczoltattunk a magunk kedvére élvezettel, gyönyörrel, annélkül, hogy lépten-nyomon egymásba ütköztünk volna. A honvédzenekar bodító, mámoros keringőit teljesen érvényesülhettek, de gyönyörködhetett a szem is a tükörsima padlón tova sikló párokon, mert nem kezdődött chaosz és így befarthatta minden tánczolópar a colonne-t.

Nagyon szeretek tánczolni, megvallom, de ezuttal jobban szerettem volna ama három plus bevonatu karosszékek egyikeben ülni, melyek a bálanyák számára voltak a terem nyugati oldalán elhelyezve és a melyek tánczóközben üresen maradtak, mert bizony a bálanyák is tánczoltak. Ezuttal a látvány nagyobb élvezet lehetett mint maga a táncz!

Lindt Jánosné, Schmiedt Richardné és Czipauer Jánosné bálanyák hivatásukat igen szeretetreméltóan töltötték be. Mindenhihez volt egy-egy nyajas szavuk, mindenütt és minden alkalommal oda irányult törekvésük, hogy mindenki jól érezze magát. Ez a törekvésük sikerült is, mert alig hiszem, hogy akadna valaki, a ki megbánta volna, hogy a polgári bálban részt vett.

Tagadhatatlanul emelte a hangulatot az a körülmény is, hogy a bálban váratlanul Volfner Tivadar országgyűlési képviselőnk is megjelent, a ki előljárva a tánczolásban, a már felesigázott kedvet mindinkább fokozta.

Őn a múltkor hangsúlyozva emlékezett meg arról, hogy a kereskedők bálján minden férfi frakkban, klakkban és lakkban jelent meg s a nőkön csakugy suhogott a selyem!

A mikor ön ezt megírta, akkor még nem

jelent meg a »Társadalmi Lapok« második száma: mert ha az abban Ugró Gyula által megírt »Drákói törvények« és a dr. Venetianer Lajos által közzeletett »Adám a mondában« feliratu elmefuttatásokat elovasta volna, bölesen elhallgatja a toillette dolgokat.

Őn, ugylátom, a toillette kérdésben a »drákói törvények« híve, ön a fényt, a pompát fokozni akarja. Ön, mondhalom, rossz uton halad. Ön is olyan lehet, mint dr. Venetianer Adámja, a kinek Éva a maga természetesegeben nem tetszett, ellenben, mikor az Isten őt 24-féle szerrel felpiperézte, akkor boldogságtól sugárzó areczsal mondá: »enyem vagy!« — Vigyázzon, ön is úgy jár, mint Adám!

Ezuttal pedig tudja meg, hogy én, igen is, magamévá teszem Ugró Gyula elveit és szívesen állok ama forradalom élére, mely ezelül tűzi ki, hogy a hölgyek a nyilvánosság előtt bár egyszerű, de izléses, hangversenyeken és egyéb multságokon pedig több ízben egy és ugyanazon ruhában jelenjenek meg.

Persze önnek tetszenék, ha itt leírnám a bálban volt hölgyek ruháit. Sajnálom, ezt, hangzolatott elveimnél fogva nem tehetem. Szinte nem értem önt. Mennyivel erzi magát jobban, ha megtudja, hogy a bálanyák közül Lindt Jánosné halvány arcához jól megválasztott sötét selyemruhát viselt egészen magas derékkal, míg a race jellegű eláruló kreol teint-tel bíró Schmidt Richardné és a kedélytől pirt öltött arcú Czipauer Jánosné világos selyem toilletében, kivágott derékkal tündökölték? Vagy boldogabb lesz, ha valaki önnek elmondja, hogy dr. Kis Sándorné izlés

tisztelet tükrözik vissza, melyet esütörtökön Ujpest polgársága és a család barátai abból az alkalomból tolmácsoltak, midőn ezen érdemes pár boldog házasságának 25 éves évfordulóját ünnepelte.

Örömmel csatlakozunk az üdvözlők sorába, örömmel röjünk le tiszteletünk adóját azon családnak, mely Ujpesten nemcsak a családi boldogság mintakepeül szolgál, hanem minden ténykedésével jót es nemeset tett Ujpest érdekében.

Béhatolunk egy családi szentélybe, melyben a mosolygó napsugár már 25 év óta fakasztja a szeretet virágát, oda, hol 25 éven át egy perczig sem birt elho mályosodni a boldogság édes érzete, mert az a szeretet, mely 25 év előtt lobbant fel a szívekben, igaz, komoly szeretet volt, mely ki nem alszik soha. A szeretet rózsalánca elválaszthatatlanná tette e párt örökre-örökre.

A család érdemei népszerűvé tették azt Ujpesten, tettei örök nyomokat fognak hátrahagyni Ujpest felvirágzásában.

Friedmann Armin szívet-lelekkel küzdő bajnoka a közügyeknek, s nincs intézmény, melyben alkotni képes keze közre nem működött volna.

Ismerjük önzetlen önfeláldozó munkásságát a közügyi képviselőtestületben, hol mindig lelkesen emelte fel szavát a közügy érdekében, nem sajnált időt és munkát, ha tennie kellett bármit is érdekében.

Nem a hiúság, nem is önhittség vakította el és buzdította tevékenységre e ferfit, hanem a mit tett, önzellenül tette csupán a közügy és polgártársainak érdekében és javára.

Az izraelita hitközségnek viselt elnöki állásban is elévülhetetlen érdemeket vívott ki magának és a hitközségnek ugyiszólván egészen rendezte és felvirágoztatta. Elő bizonyítékul szolgál e téren kifejtett buzgóságának a díszes izraelita templom, melyhez fogható az országban keves helyen találhatunk és e templom az ő munkásságának az eredménye, viránya.

Nagyszerű szervező képessége Ujpesten kiváló tért talált. Ott van a kereskedelmi és iparbank, az önszegélyző egyesület, melyeknek áldásos működése mind az ő nevet dicsérik.

Vonzó egyenlege a társadalmi körökben, a hol mindenkor vezérszerepet játszik, rendkívüli befolyást nyert s a legnépszerűbb, tegyük hozzá, hogy egyszersmind a legtiszteltebb nevet vívta ki számára.

Szóval Friedmann Armin tevékeny, eredményteljes multra tekintet vissza, olyan multra, a minővel keves ember dicsékedhetik.

És az élet nagy munkájában ki volt az, ki beanyozta nyugodt perezeit, ki igyekezett

irigylendő, mert világos selyemből készült rövid uszályosruha fedte termetét, ugyanolyan kivágott derek, bordeaux bársony szegélyű, kis puffos nyakkal? És a többi es a többi?

Ha önt ezek gyönyörködtetik, ám nézze meg maga.

A férfiakról, mert az elveimbe nem ütök, elmondhatom, hogy igen fessék voltak. Ill sem hiányzott az ön kedves frakkja, klakkja és lakkja, ámbar egy önhöz nagyon hasonló ur (még most is kelkedem, nem-e ön volt?) jaquette-ben legyeskodott a bályanyák körül. Aztán volt katonai egyenruha is, huszár is, tüzér is. Mondhatom: jól festettek.

A négyeseket 60 pár táncolta. Akkor sikerült a hölgyek neveit feljegyezniem. Ime olvassa: *Leányok*: Ausim Augusztá, Pohl Emma, Lattisz Mariska, Schaff Etelka, Sliész Irma, Till Berta, Perich Olga, Enyedi Teréz, Kutrovits Ella, Ekkert Emma, Csepman Anna, Gyimóthy Jolán, Frey Jozefa, Musitz Mária, Martonffy Etelka, Tassy Mariska. *Asszonyok*: A bályanyákon kívül: Hosvay Bercziné, Perich Károlyné, dr. Kiss Sandorné, dr. Hédervári Ernőné, Nagy Béláné, Berenyi Antalné, Czippauer Lászlóné, Fischer Istvánné, Tárnoki Györgyné, dr. Cseryné, Pinter Gusztávné, Klatrobecz Endréné, Hevesi Vilmosné, Stadler Mihályné, Henter Gáborné, Dezső Lajosné, Dokuly Lajosné, Enyedi Lajosné, Kutrovitsné, O. Donel grófnő, Méhes Zsigmondné, Kovács Károlyné, Emmerné, Szlics Józsefné, Zehrer Jánosné, Teszarik Andrásné, Benedek Samuelné, Lattisz Jánosné, Tárnoki Istvánné,

a munka által homlokára rótt redőket elsimitani, mint kedves eleje párja. Az ő vegtelen szeretele buzdította és lelkesítette e nagy tettek hivatott ferfit és csakis a két nemes lélek tökéletes harmoniája adta hozzá az erőt, hogy képes legyen teremteni, alkotni az emberiség és Ujpest javára.

De hát ha a ferfit lelkesülni látja a gyöngénő, felbuzdul az is és tesz csodadolgokat a jötekonyság terén. Friedmann Arminnak a közügy terén szerzett érdemeinél nem csekélyebb kedves nejenek a jötekonyság terén kifejtett munkássága.

Zajlatlanul együttes munkásságban egész idejüket a közügyeknek és az emberiség javára szentelték. Azert, hogy e nemes pár a közügy hasznára és dicsőségére minél tovább elhessen, velünk együtt nemcsak minden személyes tisztelőjük, hanem a közügy minden barátja kell, hogy melegen ohajtsa.

A gondviseles tartsa meg e két nemes életet közügyünk örömeire és javára még igen soká!

Friedmann Armin életrajzából a következőket említhetjük:

Friedmann Armin 1844-ben Galgócán született, a hol 13 éves koráig tartózkodott. Ambíciója már akkor is ki volt fejlődve és ismeretinek gyarapítására Budapestre jött. Rövid idő múlva már egy előkelő cégnek kapott alkalmazást, a hol hosszabb időn keresztül, mint segéd volt alkalmazva. Innen a »Hitelbankhoz« ment, a hol mint bevásárló volt alkalmazva. Most már a törekvés nagy meretben erőt vett rajta s önállóságra vágyván Ujpestra ment, a hol bályjával társulást nyitott, mely szép virágzásnak örvendett.

1868-ban Ujpestra jött es mint fűszerkereskedő telepedett meg Ujpesten. Fialtal kora daczára csakhamar elenk részt vett az ujpessi mozgalmakban es rövid idő múlva már tevékenyen szerepelt a nyilvános életben. 1872 január hó 14. egybekelt kedves eleje párjával, a kívül folyton a legboldogabb családi életet élte. 1878-ban lett első ízben az izraelita hitközség elnöke, a mikor már megpendítette a templom-építés eszméjét. 1883—1887-ig második ízben volt elnöke az izraelita hitközségnek és ekkor keresztül is vitte a templom-építés nagy tervét.

Egy időben az »Ujpesti Takarékpénztár«-nak is igazgatója volt, a mely akkkor még egyedül létezett Ujpesten, de onnel megvált, mert nem tudott az ott uralkodó conservatív eszmékkel megbarátkozni.

Erre 1888-ban alakította az »Ujpesti önszegélyző egyesület«-et, melynek áldásos működését mindenki ismeri.

özü. Martonffy Frigyesné, Kaszanda Pálné, Szüretzky Frigyesné es jó magam.

Ennyi az egész. Többet nem írok, mert ebből mindent megtudhat. Nehogy azonban azt higgye, mintha csupán a honvéd-zenekar működött volna közre, hát megírom, hogy a csárdásokat cigány mellett jártuk — még pedig jobb cigány mellett, mint önök a kereskedők balján. Vegső kijelentésem pedig az, hogy jól mulattunk reggel 7. szóval het óráig, habár azzal nem dicsékedhetem, hogy budapesti czukrász hűsítette hevűnkét.

És most varom az ön mesejét a nőgyeleti bálról.

Jó napot.

Harmosné.

U. i. képzelje gyönyörű crémes selyem ruhám, a melyet oly nehezen s drága penzen szereztém es a melynek pompás szabása es pazar díszé ámulatba ejtett mindenkit, tönkre van tevé. Amint a bálból kijövet a fiakkerbe leptem, a háztetőről lecsurgó szennyes havas eső tönkre tette. Nagy könyörgéssel sikerült férjemet reá vennem, hogy a következő bála újat csináltasson.

Harmosné.

U. i. Igaz, majd elfelejtettem! Az a szürke szövetruha, a mit ön a múlt bálról megemlített, nagyon furta a begyemet. Utána jártam es meggyőződtem, hogy ön engem felültegett. Igaz, hogy szürke, de nem szövet, hanem selyem, még pedig izlésesen összeállítva. Máskor tegye fel a czukkerjét!

Harmosné.

Eddig a levél. Nem teszek hozzá egy betűt sem.

Krix-Krax.

1893-ban az első 4 évi lezárolás után a választmány elismerésének kifejezést adandó lefestette arczképet es azt nagy ünnepélyességgel leplezte le.

1892-ben alakította az »Ujpesti kereskedelmi es iparbank«-ot, 1895-ben pedig átvette az »Ujpesti takarékpénztárt.«

Mint közügyi képviselő számos éven át működik es a politiai mozgalmakban is folyton tevékeny részt vesz.

Ezek azon epithetonek, melyek Friedmann Armin egyéniségének jellemzésére szolgálnak.

Ez a buzgó, szorgalmas es tevékeny élet, méltán megerdemli a közmegebecsülést.

Lelkesülten fejezte ki Ujpest előkelősége Friedmann Armin iránti szeretetét es tiszteletét 25 éves házassági jubileuma alkalmából.

A tisztelgők egész sora kereste fel esütörtökön a jubiléus párt es a legszebb szavakban nyilvánították a családhoz való ragaszkodásukat, hangsúlyozván azokat az érdemeket, melyeket maguknak a közügyben szereztek. A tisztelgők sorában ott láttuk: az izraelita hitközség, az izraelita nőgyelet, az ujpessi takarékpénztár, az ujpessi kereskedelmi es iparbank, az ujpessi önszegélyző-egylet küldöttsegeit, valamint több más testület kiküldöttjeit es a család számos barátját es tisztelőjét, kik mindannyian az érdemes párt egy-egy emléktárggyal leplek meg.

A jubiléus család könnyéig meghatva fogadta a tisztelgések hosszú sorozatát es bizonyára a legszebb emlékei közé fogja azokat sorolni.

Este az ünnepelt család szűk családi körben fényes vacsorát adott, a melyen a legszebb tisztelet hangzottak el, mindegyike fényes tanubizonyoságot szolgáltatva a család iránt érzett meleg szeretetnek s ezzel a kedves es ritka családi ünnepély veget ért.

A szocialismusról.

A magyar nemzet ezer éves fényét, dicsőségét a nemzetközi szocialismus vad fanatismusa akarja elhomályosítani, a nemzeti erzületet az idegen nemzeti agitációk sebzik meg es a magyar nemzet törekvését, a békés munkás szellemet, az idegenek eselszövénye akatja romba dönteni.

Ellenségevé akarják tenni a nemzetet saját hazája iránt, meg akarják mérgezni a magyar honszeretetet, azt a honszeretetet, mely egy ezredeven át, mint gloria övezte körül e nemzetet, azt a honszeretetet, mely verrel áldozott a szeretett hazának, annak a hazának, mely anyjává lett nemcsak benszüilött népének, de az itt letelepülteknek is. Oda törekednek a szocialis tanok, hogy talajt találjon az ide jött munkától irtózó nép es elfoglalhassa helyét annak a nemzetnek, mely ezer éves küzdelem arán bírja azt a földet, a mely a legrosszabb viszonyok közt is letet biztosította es biztosítani fogja.

Az akna-munkások a eselszövények minden nemet, az amitásnak minden módját felhasználják, csak hogy ezert erjenek. Merges kígyóként lopoznak be a társadalomba, eleimlén meghuzva, esedezve kerve, a bebocsáttalást, s ime most, hogy befeszkeltek magukat, egyik áldozatot a másik után szedik, kiket azután kényük-kedvük szerint használnak fel, de mindig a saját javukra, a saját céljukra.

Ügyesen vetik ki hálójukat, hogy ezt a békés, munkaszerető magyar nemzetet először megfosszák hazafias érzelmétől, megmetyeizzék a magyarok szívet, mely nemzet lelkesedés es a haza iránti szeretetben páratlanul áll a nemzetek sorában, megromlják erkölcesükben, hogy orozva, könnyebben foszthassák meg vagyontuktól e népet, hontalanná akarják tenni, hogy földönfutókká legyenek, mint azok az agitátorok, kiknek nincsen se hazájuk, se Istenük, kik irtóznak a dologtól, s csak másokon elősködnek.

Es ime hány becsületes magyar embert rontott már meg ezeknek az aknamunkája, hány embert szédített már le a becsületes utról es lerántotta a posványba, a melyben ók fetrengnek, abba a piszkos aknába, a melyben a munkától irtózók bűnös tanyája van.

Azon barlangba, a hol a bűn, az erkölces-telenség, hazafiatlanság es vallástalanság fészke van, oda a honnét minden elképzelhető romlottság es bűn ered.

A magyar nemzet ezer éves diósége, fényével jegyzett multja nem engedheti meg, hogy e nemzetellenes idegen tanok e szent földön termékeny talajra találjanak. Az a nép, a mely a jobb jövő reményében küzd, örömmel fírad és lángoló hévvel, szeretettel csüng a hazán, nem engedheti meg, hogy a magyar nép erkölcsé megmetyeltesse, hanem ellenkezőleg arra törekszik, hogy erkölcsi mintaképpül szolgáljanak más nemzeteknek.

Nem sülyedhet e nép a bűn posványába, hanem annak fel kell emelkedni ama ideális, eszményi magasságra, a melyen a haza és nemzet szellemi törekvései diadalt aratnak.

Ama magaslata pedig csak a becsületesség utja vezet, — az egyeni szorgalom, a helyes irányban vezetett felvilágosodás és a farsulás eszméje.

Ezen irányban pedig csak a munkaskaszinók és népkörök vezethetik a tévutra vezetett népet.

A társadalomnak kötelessége a szegény népek fölépíteni azt a templomot, a melyben erkölcsi lete, erkölcsi haladása biztosítatik, a hol alkalma legyen a szellemi művelődésre, a felvilágosodásra, mert csak azáltal menthetjük meg az idegenek veszélyes csábjától és kísértetesenől.

Gondoskodni kell arról, hogy a nép anyagi helyzete megkönnyültesse, helyes gazdálkodás, a háziipar és gazdasági mellemek szakszerűbb felkarolása által minél több jövedelemhez jusson. Olcsó és könnyen visszafizethető kölcsönök anyagi helyzetet rendezhesse, szóval a társadalomnak kell a szegény nép segítségére sietni, hogy szellemi és anyagi helyzete javuljon.

Meg kell menteni az erkölcsi és anyagi végelpusztulástól és a szegény munkás népet visszazsuzni a hazánál. Akkor aztán az idegenek eszszövénye, csábja, izgatása nem fog talajra találni, hatástalan lesz erőlködésük és ők fognak elpusztulni, mint hogy el kell pusztulnia mindennek, a mi a nemzeti érzületet megmetyeljezi.

A munkásnép boldogulni fog, meg fog maradni hazafiasságában, erkölcsi tisztaságában és gyarapodni fog. Ajkukról el fog mulni a panasz és az elégedettség boldog érte fogja megszállni szívüket és a haza virulni fog.

Az ezredéves mult, az ezredéves jövőre vár. Ugy legyen!

HIREK.

— **Diszpolgár.** Kemény Gusztáv nyugdíjazott főszolgabíránkat Rákospalota község diszpolgárává választotta. Ezuttal megemlítjük, hogy Kemény Gusztáv Ujpesten már 1887. év óta diszpolgára.

— **Esküdtzéki tagok.** A budapesti esküdtzések tagjává Wolfner Tivadar orsz. gyűl. képviselő és Erschinger János szke-főv. tanító és lapszerkesztő lett az 1897-diki évre kisorsolva.

— **Változások a jarasi tisztikarban.** A nyugalomba vonult Kemény Gusztáv helyébe Ivánka Pál eddigi monori szolgabíró választott főszolgabíróvá, a vármegye f. hó 12-iki közgyűlésen, a főispán pedig ifj. Teszari László eddigi szolgabíránkat a monori szolgabírósághoz helyezte át.

— **A negyedik patika Ujpesten.** A »Gyógyszerészeti Lapok« nyomán megírtuk, hogy az ujpesti negyedik patika felállítási joga Neumann Ferenc szombathelyi okleveles gyógyszerésznek adományoztatott. A »Gyógyszerészeti Lapok« eme hirteljesen legből kapottnak bizonyult. A belügyminiszteriumban megtudtuk, hogy ebben a kérdésben a belügyminiszter meg nem döntött s így Hedervári Hugonak sance-ai meg el nem enyésztek.

— **Dicséret.** A helybeli postahivatali illeti, mint a melynek közgei a karácsonyi és újévi óriási forgalmat minden fennakadás nélkül pontosan és teljes megelegedésre bonyolították le, igaz, rendkívüli nagy erőmefeszítéssel, mely fáradozásukért a közönség elismerésen kívül — sajnos — egyéb nem jut ki számukra. E helyen megemlítjük, hogy a visszaelés folytán megüresedett postatiszti állásra Hajdu Etel posta- és távirtda kezelőnk alkalmaztatott.

— **Hanyatló villamos.** A Raymond Schilter Lajos vezetése alatt álló budapest-ujpest-rákospalotai villamos vasut, melyhez a gyors

és kényelmes közlekedés tekintetében nagy reményeket fűztünk, rohamosan kezd hanyatlani. A hanyatlás oka abban rejlik, hogy a publikum e vasutat nem használja, mert egyrészt nagyon drága, másrészt lépten-nyomon indolentiával találkozik. A mily melegen karolta fel a vasutat a publikum és helyi sajtó kezdetben, a mikor meg a járatlanság nehézségeivel küzdött, oly mértékben fokozódik az ellenszenv vele szemben most közel 1 évi fennállása után, a mikor meg mindig kapkod, kísérletez, anélkül, hogy a közönség igényeire cselző kérdéseket megoldotta, vagy a megoldáshoz közelebb terelte volna. De hát e vasut nem is e kérdés megoldásával foglalkozott. Főtörekvése oda irányult, hogy a vasut bevételeit minden módon és minden eszközzel emelje. E törekvése azonban hajótörést szenvedett a publikum közönyen. Az év vége azt eredményezte, hogy a vasut deficitel dolgozott. Annnyira deficitel, hogy az Ujpest községnek járó és minden január 2-án esedékes 1 drb 20 frankos arany terület-használati díjat még ma sem volt képes a közönség pénztárba befizetni. Sajnáljuk e vasut hanyatlását s kívánatosnak tartanók, hogy annak vezetése tapasztaltabb kézbe kerüljön.

— **Pénztárvizsgálat.** Az ujpesti ipartestületi bejegyző pénztár szombaton, f. hó 9-én igazgatósági ülést tartott, a melyen jelen voltak: Adamis Lajos ügyvéd, mint iparhatóság biztos, Farnathy István alelnök, Lederer, Sümegi, Dach, Deutsch Zsigmond, Bajusz Sándor, Bajusz Balint, Busfy István, Geiszle Gyula, Pótz Mihály, Koch Jakab, Szlavik Béla, Szabó Rezső és Dóri József igazgatósági tagok. Több fontos tárgy elintézése után a pénztár vizsgálatát ejtették meg, mely 1/2 12 óráig éjjel tartott és végeredményként a könyvek vezetésében, valamint a pénztár kezelésében a legnagyobb rendet és pontoságot konstataálták.

— **Legyen világosság.** A vasut-utczában a villamos mentén oly sötétség uralkodik, hogy a vezetők nemcsak nem látják a megálló helyeken váró publikumot, hanem könnyen baleset is történhet. Ezért figyelmeztetjük a társaságot, hogy legalább a megálló helyét jelző póznákon helyezzen el villamos lámpákat. Azt hisszük, hogy ez az intékezés nem nagyon sajtána anyagilag a társaságot és ugy a társaság, mint a közönség előnyére volna.

— **Közgyűlés.** Az »Ujpesti kereskedő- és iparosifjak önművelődési köre« ma vasarnap d. u. 3 órakor tartja IV. rendes évi közgyűlést, melyre ez uton is meghivatnak a kör tagjai.

— **Felolvasó-estély.** Az »Ujpesti kereskedő- és iparosifjak önművelődési köre« f. hó 1897. évi január hó 17-én (vasarnap) saját új helyiségében »Nemzeti kávéház« (Deák- és templom-utca sarok) táncvizsgálommal egybekötött felolvasó-estélyt rendez. Az estélyen felolvasás, szavaltat, magánjelenetek, hegedű- és enekelőadás tartatik. Kezdeté este 8 órakor. Az elnökség ez uton is meghívja a kör barátjeit és partolóit.

— **Az első ujpesti »Nandor« munkás-betegsegélyző- és temetkezési egylet** 1897. évi február hó 27-én, szombaton tartja a Colosseum összes helyiségeiben, Ujpest, Árpád-ut 23. szám alatt rendezendő egyleti bálját. A bálzenet a budapesti m. kir. I. honvéd gy. ezred zenekara szolgáltatja. Kezdeté este 8 órakor. Személyjegy 1 forint. Családjegy 1 frt 50 kr. A tiszta jövedelem részint az egylet pénztára, részint az egylet árvapénztára javára fordítatik.

— **Birtokeladás.** Rákospalota község mint erkölcsi testület eladta tulajdonát képező 2041 katasztrális hold szántóföldjét 652,000 frtért gróf Crouy Chamel Endre vázei lakosnak. Ez az eladás Rákospalotára néve valóságos ternó, mert az eladott föld csak évi 2250 frt haszonbért hajtott. Az eladás nyelb ütese körül kiváló érdeme van Medveczky György és Veszelovszky Béla jegyzőknek.

— **Panasz a m. áll. vasut ellen.** Jó ideje már, hogy a Palota-Ujpest állomáson a reggeli vonatok nem a legnagyobb pontossággal indítanak. Így a reggel 7 óra 20 perczkor induló vonat rendszeren néhány perczcel későbbben indítatik, ez azután utközben még 2-3 óra megáll úgy, hogy az utasok rendszeren egy

negyed órai késedelemmel érkeznek Budapestre, a mi a hivatalnokoknak sok kellemetlenséget okoz. Azt hisszük, hogy ebben a villamos korszakban a gőzvasutak pontosságára is kellene egy kis figyelmet fordítani, mert különben rosszabb közlekedési eszköze válnak, mint a nyugalomba vonuló lóvasut volt.

— **A »Társadalmi Lapok«** helyi szépirodalmi folyóirat 2. száma is megjelent. A tartalom sorát Ugró Gyula, (a ki ugylátszik a legszorgalmasabb főmunkatársa lesz a lapnak) nyitja meg »Drákói törvények« feliratu szellemes cikkével, melyben ostorozta a modern társadalmat, elítéli a pompát, a fényt, az urhatnamságot, a nagyaszt és ezen a téren reformot sürget a szenvedő emberiség nevében. Dr. Volfner Jakab »Néhány szó a »Slójd«-ról« cím alatt ír a fiu-kézimunka tanításról s az Ujpesten alakuló slójd-egyesületre felhívja a közönség figyelmét. Lovay Gyulától, Somló Sandortól és Nádasy Gusztávtól hoz apró esinös verseket, míg dr. Kiss Sándor figyelemreméltó leírásban ismerteti »az ujpesti taksás ingatlanok keletkezési történetét és jogi természetét.« Dr. Venetianer Lajos »Ádám és Éva a mondában« című befejező közleményen és »A libapásztor leány« németből fordított regény folytatásán kívül a helybeli »Egyesületek«, a »Közönségi élet«, »Hirek«, »Színház«, »Zene« és »Közgazdaság«-rovataiban számol be az időközben törtentekről. A lap elég változatosan van összeállítva.

— **Az ujpesti takarékpénztár** ma tartja XXVIII. évi rendes közgyűlést. Az előttünk fekvő jelentésből konstataljuk, hogy az intézet igen szép forgalmat csinált s részvényeseinek 10% nyereséget juttatott, a mellett, hogy a tartalék alapot 1240 frt 06 krral most már 32.000 frtra növelte. Egyebekben utalunk mai számunk hirdetési rovatára, hol ez intézet merlege bővebb tájékoztatást nyújt.

— **Baleset.** Kedden est 9 órakor egy ismeretlen öreg asszony a vasut-utca 13. számú ház előtt oly szerencsétlenül elesett, hogy lábát súlyosan megsértette. A szerencsétlen asszony egy óráig feküdt a havas vízben s azután a rendőrség elvitette.

— **A Duna jege alatt.** Litovszky Mihály lakatosinas mult szombaton reggel az ujpesti Dunaág jegen akart átjutni a Népszigetre. Alig ment azonban néhány lépést, a gyöngye jég beszakadt alatta s ő alábukott a jég alá. Szemeredy Ferencz éjjeli ór a segítségére sietett. De későn, mert már csak halva húzhatta ki a jég alól. Jó volna a Duna mentén néhány figyelmeztető táblát alkalmazni »A jégre lépni tilos.«

— **Halalozás.** Hadl Wolf magánzó meghalt Ujpesten 94 éves korában. Dr. Hedervári Soma községi orvos atyját gyászolja az elhunytban.

— **Az »Ujpesti Kaszinó«** f. hó 10-én tartotta rendes évi közgyűlést a tagok nagyszámu részvétele mellett. A tárgysorozat egyes pontjai a következők voltak: 1. Elnöki jelentés az elmúlt évről. Helyesléssel tudomásul vétetett. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése. Tudomásul vétetett s a felmentvény megadatott. 3. 1897. évi költségeloirányzat. Vanyek Béla pénztárnok referádája alapján a f. évi költségek 1300 frt bevélet és 1100 frt kiadással irányoztatnak elő. 4. A háztételről szóló jelentés. Ezen pontnál Antony István elnök tüzetesen ismertette az ez irányban megindult mozgalmat és a választmány megállapodását. Ezt a közgyűlés is magavá tette, elhatározván Klein Ignác gyulagyáros Petőfi-utcai magánháznak megvetelét és annak kaszinó cseljaira megfelelő berendezést; miután az elnök a dolog fináncziális oldalát is ismertette, kimutatta, hogy a háztételhez szükséges penzalapot is megteremtettek 100 frtos részjegyek kibocsátása által. 5. Alapszabályok módosítása. Rövid vita után az elnökség indítványai fogadtattak el némi változtatással. 6. Tisztújítás. Mielőtt megkezdődött volna, a közgyűlés közszönetet szavazott a leköszönt tisztikarnak eddigi működéséért. Ezután dr. Jahr Miksa korelnök és Révay Gyula korjegyző megejtették a választást, melynek eredménye következő: Elnök lett: Antony István, I. alelnök: Geduly Lajos, II. alelnök: Kolozsváry Gyula, I. titkár: Gönczy Ferencz, II. titkár: Kiszling István, pénztáros: Kriszt Ferencz, ellenőr: Vanyek Béla, gazda: Wüstner Henrik, könyvtáros: Németh Gyula. Ezenkívül megválasz

tatott: 20 választmányi és 4 pöttag; valamint 3 számvizsgáló. Végül az új elnökség tagjai megköszönték a belejük helyezett bizalmat, a közgyűlés pedig Adamis Lajos volt alelnöknek jegyzőkönyvi köszönetet szavazott eddigi működéséért, s ezzel a közgyűlés véget ért.

Kimutatás az ujp. izr. népkönyha javára befolyt adományokról.

(Folytatás.)

Dr. Führer Simonné urnő ivén adakoztak: Dr. Führer Simon 5 frt, Führer Magda és Imre 1 frt, Miczi, Imre, Janka, Fr. RS, Aranka, Ernesztin á 20 kr., összesen: 1 frt 20 kr., összesen: 7 frt 20 kr.

Wittmann Miksáné urnő 3 frt.
Dr. Hédervári Sománé urnő ivén adakoztak: Bricht Gedeon 50 kr., Teichner Henrikné 50 kr., Löbl J., Veszpremi, Rosenthal á 20 kr. — 60 kr., összesen: 1 frt 60 kr.

Weisz Jozsefné urnő ivén adakoztak: Dr. Pápay 1 frt, Weisz József 2 frt, összesen: 3 frt.

Klein Ármin urnő ivén adakoztak: Hecht Lipót 1 frt, Chevra Kadisa izr. szét. egyesület 10 frt, Klein Ármin 3 frt, összesen: 14 frt.

Katz Antalné urnő ivén adakoztak: Katz Antal 5 frt, Jankó 1 frt, Márkus Testvérek 3 frt, Jähr Miksa 2 frt, Singer Lipót 2 frt, Weisz Ignátz 1 frt, Wagner Samu 2 frt, Eichner György 2 frt, összesen: 18 frt.

Schön Bernátné urnő 2 frt.
Dr. Wolfner Jakab és neje 2 frt.

Winternitz Gyuláné urnő ivén adakoztak: Kohn Farkas 1 frt, Wágner Samu 2 frt, Winternitz Gyula 5 frt, Ladányi Zsigmond 2 frt, Klein Nathan 2 frt, Nasser Manó 2 frt, Szél Manó 1 frt, Tuchmann 1 frt, Schwarcz Miksa 1 frt, összesen: 17 frt.

Ehrenwald Vilmosné urnő ivén adakoztak: Ehrenwald Vilmos 10 frt, Bergl Sándor 1 frt, Fried Manoné 1 frt, Ehrenwald 1 frt, Deutsch Ármin 1 frt, Dick Izidorné 1 frt, Dr. Kincs Miksáné 1 frt, Daniél 1 frt, összesen: 17 frt.

Köszönetnyilvánítás.

Ezüstlakodalmunk alkalmától a sok oldalról hozzánk érkezett üdvözlőlevelekre nem vagyunk képesek jelenleg válaszolni, azért ez uton van szerencsénk mindazon jóbarátainknak és ismerőseinknek, kik ezen ünnepélyünk alkalmával b. jókívánataikkal megtiszteltek, — legmelyebb köszönetünket ismételtlen kifejezni.

Kelt Ujpest, 1897 január 17.

Friedmann Ármin és neje

— A »Gyermekbarát Egyesület« pénztár kimutatása 1896. évről.

Bevétel:	
Maradványért múltévről	56.68
Heti befizetésekért 1896 jan. 7-től december 31-ig	388.90
Két rendbeli mulatság tiszta jövedelmeért	239.65
Adományokból befolyt összegért	115.50
Gyűjtő perselyekből bef. összegért	19.—
Kamatokért a takarékbetét után	9.18
Összesen	828.91
Egyenlegért múlt évről	11.95
Kiadás:	
Segélyezésekért	53.48
Szolga fizetéseért január 1-től decz. 31-ig	142.—
59 gyermek felruházásának költségeért	568.83
Felöltöztetett gyermekek vacsorájáért	14.50
Hirlapra előfizetést	3.—
Nyomatványokért	8.25
Pályázati hirdményért	6.10
Berendezési tárgyakért	10.40
Apró kiadásokért	10.40
Egyenlegért	11.95
Összesen	828.91

Szerkesztői üzenetek.

Cleonce név alatt Erschinger Jánosné polg. isk. tanítónő ír tárczákat. A mint tudjuk több lapban szokott írni.

Laptársunk A könyvnyomtatásosok közül ajánljuk az Erschinger János szerkesztése alatt megjelenő „Budapesti Ertesítőt”. Ujpesten van a szerkesztősége.

1036. sz. k. i. 97.

Ujpest község előljáróitól.

Árlejtési hirdetmény.

Az 1897. évi nyomtatványszükségletre ezennel árlejtés hirdettetik.

A zárt ajánlatok, melyekben a felajánlandó egységárak kitüntetendők, f. é. január 21-ig nyújtandók be a községi bíróhoz, a ki a szükségletre és minőségre nézve felvilágosítást ad.

Ujpesten, 1897 január 15.

Az előljáróság.

1036. sz. k. i. 97.

Ujpest község előljáróitól.

Árlejtési hirdetmény.

A papír- és irodai szerek 1897. évi szükségleteire ezennel árlejtés hirdettetik.

A zárt ajánlatok, melyekben a felajánlandó egységárak kitüntetendők, f. é. január 21-ig nyújtandók be a községi bíróhoz.

A szükségletre és minőségre nézve felvilágosítást ad a községi bíró.

Ujpesten, 1897 január 15.

Az előljáróság.

Évi lakás

kerestetik 3 szoba, előszoba és a szükséges mellékhelyiségekkel, esetleg kerttel. — Bővebb felvilágosítással a kiadóhivatal szolgál.

Ki 40 vagy 50 évi törlesztésre házára pénzt felvenni, ki telket, házat venni vagy eladni és a ki építeni akar, forduljon bizalommal hozzám.

Czím a kiadóhivatalban.

Az Ujpesti Takarékpénztár 1896. évi zármérlege-, veszteség- és nyereség-számlája.

Vagyon.

Téher.

326	Pénztár	4602	73	315	Részvénytőke	60000		
332	Bankváltók	443367	08	346	Tartalékalap	31759	94	
192	Intézeti ház	32000		331	Takarékbetétek	188287	25	
340	Ingatlan A.	30000		339	Visszszámított váltók	226295		
302	Butorok	2162.40		218	Átmeneti kamatok	1436	27	
	leírás	162.40		287.313	Fel nem vett osztalék	829	20	
308	Ertekpapírok	2000		335	Folyó számlai hitelező	7182	93	515790
337, 342, 345.	Adósok	6555		317	1895. évi nyereség áthozat	169.88		
		4690	71		1896. tiszta nyereség	7255.05		7424
			523215	52				523215
								52

Veszteség.

Veszteség- és nyereség-számla.

Nyereség.

250	Házbéradó	687	34	330	Kamatok	35954	79	
251	Jövedelem-adó	1223	20	341	Kezelési átalány	1500		
309	Házfentartás	455	03	341	Házbér	2422	65	
312	Tiszti lakbérek	929	96	343	Nyomatványok	156	45	39133
328	fizetések	2564	88					
325	Betéti kamatok	9024	41					
329	Visszszámított kamatok	14229	71					
333	Üzleti költségek	1644	47					
342	Járadékadó	957	44					
302	Butoroknál leírás	162	40					
	1896. évi nyereség							
			31878	84				
			7255	05				
			39133	89				39133
								89

Kriszt Ferencz s. k.
pénztárnok.

Az igazgatóság:

Benkovits Imre s. k.
főkönyveztető.

Hochbaum Jakab s. k.
elnök.

Friedmann Ármin s. k.
vezérigazgató.

Diamantstein Lajos s. k.

Deutsch Zsigmond s. k.

Sonnenfeld Miksa s. k.

Boscovits Alajos s. k.

A fő- és mellékkönyvekkel megegyezőnek találtuk:

A felügyelő-bizottság:

Dr. Eisner Simon s. k.

Dr. Lichtmann Henrik s. k.

Frey Gusztáv s. k.

Schwarcz Vilmos s. k.

Nyomatott Kaczander és Fuchs könyvnyomdájában Ujpest, Árpád ut 20. sz.